

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring (SOU 2021:35)

Ert diarienummer Ju2021/02078/L5.

Brottsoffermyndighetens övergripande mål är att främja brottsoffers rättigheter samt att uppmärksamma deras behov och intressen. Vidare verkar myndigheten på regeringens uppdrag för att vittnesstödsverksamhet bedrivs vid samtliga tingsrätter och hovrätter. Därför lämnar myndigheten kommentarer och synpunkter på utredningens förslag om anonyma vittnen och stöd och skydd till vittnen. Övriga förslag som betänkandet lämnar har myndigheten inget att erinra emot.

6.7.2 Det bör inte införas någon möjlighet att vittna anonymt

Utredningen har genomfört en gedigen undersökning av jämförbara länders lagstiftningar om anonyma vittnen samt presenterat för- och nackdelar med att införa ett sådant system i Sverige. En möjlighet att vittna anonymt skulle bara bli aktuellt i mycket få fall vid särskilt allvarlig brottslighet men det finns en risk att en förväntan att få vittna anonymt skulle finnas hos vittnen vid även annan brottslighet. En sådan förväntan som inte kan infrias i de allra flesta fall, kan påverka viljan att vittna på ett generellt plan och också i förlängningen skada tilltron för rättsväsendet. Brottsoffermyndigheten delar därför utredningens slutsatser om att det inte bör införas någon möjlighet att vittna anonymt. Myndigheten menar att det är positivt att utredningen i stället presenterar flera andra angelägna förslag på trygghetsskapande åtgärder som kan komma alla vittnen till del.

7.2.3 Stöd till och skydd av vittnen – Överväganden och förslag

Studier som gjorts med brottsoffer visar att de i hög grad önskar information om rättigheter och skyldigheter som de har under brottmålsprocessen. Det torde vara detsamma vad gäller vittnens behov av information.

Brottsoffermyndigheten ansluter till utredningens förslag om att vittnen ska få information om bland annat den fortsatta handläggningen, rätten till ersättning och om hur ärendet fortskrider. Vittnens behov av stöd och hjälp är däremot bristfälligt beforskat och Brottsoffermyndigheten saknar en ordentlig kartläggning av detta.

Myndigheten menar att det behövs kartläggningar som visar vad vittnen har för stödbehov. Först när en relevant aktör fått i uppdrag och genomfört en sådan undersökning kan det vara aktuellt att gå fram med förslag om stöd till vittnen och hur det bör utformas.

När det kommer till flertalet vittnen torde de flesta främst ha behov av information, vilket framför allt ansvariga myndigheter inom rättsväsendet har till uppgift att ge dem. Dessutom fyller vittnesstödsverksamheterna här en viktig funktion för att informera de vittnen som kallats till förhör i domstol. Det är viktigt att ha i åtanke att vittnen enligt svensk rätt är skyldiga att vittna och att under ed berätta om vad de bevittnat. Tidig information till vittnen om rättigheter och skyldigheter, kan i sig medföra att vittnen upplever en oro kring sin medverkan i den fortsatta brottmålsprocessen. Här är det Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten som ska ha det huvudsakliga ansvaret att informera oroliga vittnen och i förekommande fall också motivera vittnen att medverka under förundersökningen samt i efterföljande huvudförhandling i domstol. Det är också viktigt att påpeka i sammanhanget att när det kommer till vittnen som lever under en allvarlig hotbild är det Polismyndigheten som ska ansvara för hot- och riskbedömning och adekvata skyddsåtgärder.

Vid information till vittnen om möjligheterna till stöd och hjälp så är det viktigt att beakta att det rör sig om en icke-homogen grupp. Det är viktigt att informera om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna och stöd och hjälp med beaktande av vad som passar bäst i det enskilda fallet. Informationen kan omfatta såväl rikstäckande som lokala verksamheter och detta oavsett om hänvisningen sker muntligen eller skriftligen.

Brottsofferfonden som administreras av Brottsoffermyndigheten stödjer verksamheter som gynnar brottsoffer. Fonden finansierar brottsofferinriktad forskning och projekt. Sedan länge har fonden dessutom tagit ansvar för att finansiera vittnesstödsverksamheterna vid domstol. Ett tidigt stöd till vittnen utöver detta måste finansieras särskilt.

7.5 Sekretess för vissa uppgifter angående vittnen och andra förhörspersoner – Överväganden och förslag

Brottsoffermyndigheten välkomnar förslagen och anser att de är viktiga för att trygga målsägandes och vittnens säkerhet. Myndigheten menar att förslaget inte inskränker rätten till insyn för den tilltalade.

I behandlingen av denna remiss har generaldirektören Annika Öster varit beslutande och juristen Fredrik Selin varit föredragande.

Annika Öster

Fredrik Selin